

Lévai Katalin

„Kellene egy olyan iskolát csinálni,
ami az ő bőrükre szabott”

Beszélgetés Györik Edittel, a Belvárosi Tanoda vezetőjével

– *Beszélgj arról, mikor indítottátok el ezt az iskolát, és milyen ötlet alapján?*

– 1989-ben, ha jól emlékszem, így ez lesz a harmadik működő évünk. Mielőtt belevágtunk az iskolába, résztvettünk egy egyéves felkészülésen. Két szalon indultunk el tulajdonképpen: A volt munkahelyemről, ahol nagyon sok olyan fiatallal találkoztam, aki nem járt iskolába. Nem azért, mert nem akart tanulni, hanem mert nem volt számára megfelelő az iskola, vagy mondjuk olyan környezetből jött, ahol nem lehetett iskolába járni. Már akkor kezdett megfogalmazódni az a gondolat bennem, hogy kellene nekik egy olyan iskolát csinálni, ami az ő bőrükre szabott.

– *Mi volt ez a munkahely?*

– A Budapesti Művelődési Központ.

– *Te népművelő vagy?*

– Igen.

– *És ott mit csináltatok?*

– Volt ott egy előtér, amit leginkább egy aluljáróhoz tudok hasonlítani. Letettünk székeket, és egészen egyszerűen ettől a kis ötlettől ottmaradtak olyan fiatalok, akik vagy nem dolgoztak, vagy nem jártak iskolába. Szóval ott töltötték idejüket a lakótelepen, a tereken, itt viszont meleg volt, beszogtak, és akkor végül is velük dolgoztunk.

– *Akkor jöttél rá, hogy sok olyan gyerek van, aki egyszerűen kiesik az iskolából?*

– Végül is ezt az ember tudja. De akkor vált élővé, igazivá, és hát lehetett erről együtt gondolkodni. Ez volt az egyik elindító ötlet, és a másik az, hogy találkoztunk Róna Zsuzsával, aki egy „drop out children school”-t csinál, aminek nagy hálózata van Kanadában. Sokat mesélt erről, és amit elmondott, az nagyon szimpatikus volt. Hosszan beszélgettünk vele, és ez is adott egy kis löketet ennek a tervünknek. Amikor idejöttünk, akkor kezdtünk el konkrétan dolgozni. Volt egy megkereső-program, amit azokkal a főiskolásokkal csináltam, akik idejártak népművelési gyakorlatra. A megkereső program azt jelentette, hogy elkértük budapesti középiskoláktól azoknak a gyerekeknek a listáit, akik az elmúlt két-három évben kimaradtak. Megkerestük őket, és csináltunk velük egy

interjúorozatot. Velük, a családjukkal és az iskolával, amelyből kimaradtak, azzal az üreggel, hogy mi gondolkodunk egy olyan iskoláról, ami nekik való lenne. Megkérdeztük, hogy ők hogyan képzelnek el egy ilyen iskolát, mit gondolnak erről. Kialakult egy klubszerű társaság, akikkel arról beszélgettünk, hogy milyen legyen az iskola. Másrészt volt, akivel konkrétan elkezdtünk tanulni. Azután kellett egy stáb, amely pontosan kitalálja, és utána működteti ezt az iskolát.

– *Egy kicsit visszamennék ehhez a megkereső programhoz. Tulajdonképpen mi derült ki ebből? Mire volt a gyerekeknek leginkább igénye?*

– Egy olyan iskolára, amely emberszámba veszi őket.

– *Ha ezt egy kicsit részletesebben elmondanád, nagyon jó lenne. Mit mondtak el a gyerekek?*

– Nem tudom, így konkrétan. Igazából nem arról beszélgettünk, hogy mire lenne igényük. Az egyetlen egyértelmű kívánság az volt, hogy szeretnének iskolába járni, tanulni. Arról beszélgettünk, hogyan képzelik el ezt az iskolát, hogyan képzelik el a tanítást.

– *Nyilván azt építettétek be a programotokba, amit ők elmondtak.*

– Persze. Meg amiket így mi is gondoltunk.

– *Amikor beszélgettetek velük, biztosan kiderült sok minden: hogy mi a bajuk az iskolával, hogy miért hullottak ki?*

– A gyerekeknek elsősorban sérelmeik voltak. Tehát nem arról beszélgettünk, mert azt akkor még valószínűleg nem tudták volna megfogalmazni, hogy milyen tanulási problémáik voltak, hanem arról, hogy milyen konfliktusaik voltak mondjuk a tanárokkal. Vagy milyen konfliktusaik voltak az iskolákkal, hogy történt az, hogy valahonnan kirúgták őket, hogyan gyűlt össze az a sok igazolatlan nap?

– *Kiderült valami a családi hátterükről? Milyen gyerekek ők?*

– Teljesen heterogén társaság. Ez azt jelenti, hogy találsz köztük olyat, akinek abszolút nincsen családja, volt állami gondozott, vagy még mindig az, egészen odáig, hogy nagy gazdag családból jön. És az is nagyon változó, hogy milyen iskolából jöttek. Szóval, van itt a legelőkelőbb gimnáziumtól a szakközépiskoláig minden.

– *És ezek a gyerekek jól összehozhatók a különböző háttér ellenére?*

– A legteljesebb mértékben. Sőt, ezt az egyik legnagyobb pozitívumnak tartom, amiből borzasztó sokat lehet nyerni. Ők nagyon sokat tanulnak ebből a helyzetből; eleinte ez egy feldolgozandó feladat volt. Főleg az előkészítő szakaszban. Jött valaki, aki értelmiségi családból származott, és akkor jött egy munkaszagú, és előbb-utóbb kiderült, hogy bizonyos szempontból ugyanolyan helyzetben van mindkettő, mint a többi gyerek. Ez egymás számára is nagy meglepetést okozott.

– *Osszestartozónak éreztették egymást, annak ellenére, hogy az egyik nagyon szegény családból jött, a másik meg gazdagból?*

– Az iskola összehozta őket, igen, és három év alatt azt látom, hogy ez egyre inkább összehozza őket, és egyre inkább toleránsak a mássággal szemben, mindenféle értelemben. Egészen konkrétan az talán a legszemléletesebb példa, hogy minden évben veszünk fel olyan gyerekeket, akik ténylegesen betegek, tehát pszichés betegségekkel kezelték már őket

pszichiátriai osztályon. Na most, ennek a másságnak vannak látványos tünetei. És míg ez első évben inkább csúfolódással indult az ő befogadásuk, az idei évben már a diákok elkezdtek kérdegetni minket. Kérték, meséljük el, mi baja, hogy kell vele bánni, hogyan szóljunk hozzá, mit tegyünk, hogy neki jobb legyen. Szóval ez így alakult. Eleinte nem volt ilyen egyszerű, de az évek alatt borzasztó sokat nyerünk belőle.

– *Gondolom, ez úgy nézett ki, hogy ti rendszeresen találkoztatok ezekkel a gyerekekkel, és nektek is volt a fejetekben egy elképzelés az iskoláról, nekik is volt a fejükben egy elképzelés, és ezeket összeraktátok, mindenki megelégedésére. Ki finanszírozta az iskolát, ki segített az elindulásakor? Mert nem kis dolog elindítani egy iskolát.*

– Nekünk nagyon nagy szerencsénk van, hiszen az épület adott volt. Ez az egész Belvárosi Tanoda Alapítvány egyben a Belvárosi Ifjúsági Ház szakmai programja is. Akkor itt a Ház munkatársai összeültek, és elhatározták, hogy ebből az ifjúsági házból egy olyan ifjúsági házat csinálnak, ami a fiataloknak ezt a csoportját, ezt a korosztályát elvállalja, és működését hosszú távon, reggeltől estig az ő számukra alakítja ki. Ez egyben azt is jelenti, hogy ennek az alapítványnak a Belvárosi Ifjúsági Ház az alapítója, azt oly módon támogatja, hogy épületet és néhány státuszt biztosít. Ez borzasztó nagy dolog. És akkor a működtetéshez az összes többi pénzt pályázatokon nyerjük el, illetve attól kezdve, hogy az iskola, mint középiskola beindult, jár a fejkvóta. Az 51.00 Ft./fő/év, ami persze nem túl sok, de mégis valamennyi.

– *És nyertek?*

– Igen, nyilván, ahogy az évek telnek, mindig kevesebbet, mert a dolog újdonsága is elmúlik, többen is pályáznak, a pénz is kevesebb. Most van éppen az az év, amikor azon gondolkozunk, hogy megpróbálunk állandó támogatásokat szerezni, nem nagy összeget, de állandót.

– *Szóval a működtetést azt zavartalanul tudod biztosítani. Kik a támogatók?*

– Akiktől pályázaton nyertünk? A Soros a legelején adott egy összeget, aztán azóta nem adott. Támogat viszont a Népjóléti Minisztérium, a Művelődési Minisztérium, kaptunk pénzt a Közoktatás Fejlesztési Alaptól, a Fővárosi Tanács Ifjúsági Problémák Alapítványtól, a Szindbád Alapítványtól, a Mozgó Kép Alapítványtól, fakultációval pályáztunk és meg is kaptuk.

– *Kikből állt össze a stáb? Milyen végzettségűek az itt dolgozók?*

– Többen népművelés szakot végeztek, amit én nagyon fontosnak tartok ehhez a munkához, és az is jellemző, hogy senki nem dolgozott hagyományos iskolában egy percet sem. Sokan pályakezdők, tehát ez az első munkahelyük.

– *Mivel, hogyan telt a felkészülési időszak?*

– Az volt a legfontosabb, hogy egymást megismerjük, mindenféle értelemben. Egy más gondolatait, személyét, személyisége határait, hogy mit bír, mit nem. Mert az nagyon fontos, hogy jól tudjunk együttműködni, annak ellenére, hogy tíz nagyon másféle ember jött össze, és az is nagyon fontos, hogy el tudjuk fogadni egymást. Mindenki önállóan, a saját gon-

dolatai szerint tudjon dolgozni. Talán ez a legfontosabb, hogy a stáb jól összekovácsolódjon, és persze ez így történt. Hetente háromszor-négy-szer találkoztunk, beszélgettünk, arról, hogyan képzeljük el az iskolát, mi a célunk, hogyan akarjuk működtetni. Reggel fél nyolckor bejövünk, és este 10-ig nyitva vagyunk. Mi történik közben? Milyen szabályokkal, milyen ügyelettel, milyen technikai feltételekkel, stb. létezőnk, mit gondolunk az egyes tantárgyakról, és persze a gyerekekről? Sokszor találkoztunk a gyerekekkel is, elég sokat beszélgettünk.

– *Ők biztosan lelkesebbek, mint egy átlag tanár.*

– Nem tudom, hogy lelkesebbek-e, és nem is a lelkesedést tartom fontosnak, hanem azt, hogy nem fertőzöttek más gondolkodásmód által.

– *Hány fő a tanári stáb?*

– 10 fő, 10 státus. De alkalmazunk óraadókat is, akiknek nincsenek a gyerekek közül párjaik, tehát nem végeznek gondozói, segítő munkát. Mert a stábtagoknak, amellet, hogy tanítanak mindenféle tantárgyakat, vannak párjaik a gyerekek közül, akiknek személyes felelősséggel tartoznak.

– *Hogyan működnek a párok? Hogyan lesz valakiből pár?*

– Az első három héten alakulnak ki. Ezek afféle bemérő órák, amikor persze nagyon sok a beszélgetés. Van egy tantárgyi ürügy, de minket elsősorban az érdekel, hogy hol tart, hogy áll, mi érdekelte, stb. Megkezdődik az ismerkedés, ami egy két napos kirándulással zárul, és azután kell az újaknak eldönteni, hogy kit választanak párnak. Ők írják föl a párjuk nevét, de a választás természetesen kölcsönös. Ez szépen kialakul, és ebben nyilvánvalóan nagy szerepet játszik a kölcsönös ráézés.

– *Ez hasonló a tutor-rendszerhez?*

– Nem tudom, kicsit más, azt hiszem. Nagyon vigyázunk, és vigyázni is kell az idővel, mert ennek a munkának kemény határai vannak, amelyeket nekünk kell megfogalmazni, és lehetőleg betartani. Különben nem éri meg. Mert így nem érdemes itt lenni, ha már képtelen vagy odafigyelni. Akkor inkább menj el akár két hétre is. De az ne legyen, hogy egyszerűen nem tudsz odafigyelni. Szóval én nem bízom a huszonnégy órai „mindent bele” dologban.

– *Akkor milyen is ez a szolgálat?*

– Az nagyon szépen kialakul, hogy kinek hány párja van, hiszen nem minden gyerek igényel azonos odafigyelést és időt. Nagyon szépen kialakul, hogy amelyik tanárnak nyolc párja van, abból három biztosan úgynevezett könnyebb eset, ami nem igényel annyi munkát. Annak, akinek csak egy van, az tuti biztos, hogy nagyon sok időt igényel. Emellett vannak óraadók, akikkel konkrét feladatra szerződünk, pl. nyelvtanárok, fakultáció vezetők, vagy adott esetben a kémia tanár.

– *Milyenek itt a fizetések?*

– Úgy gondolom, hogy a főállásúaké eléggé rossz, ahhoz képest, hogy mennyi energiát fektetnek a munkába, az óraadóké szerintem jó. Az egy 500 Ft-os órabér. Nettó.

– *Milyen korosztályú gyerekekkel foglalkoztok?*

– 16-tól 25 évesig.

– *Hogyan kerül be egy 16 éves gyerek?*

– Felvétellel.

– *Mit akartok megtudni a felvételin?*

– Azt akarjuk tudni, hogy milyen az élethelyzete, és mennyire rászorult erre az iskolára. Tantárgyi kérdések a felvételin szóba sem kerülnek. Az élethelyzet számunkra két dolgot jelent: jelenti egyrészt azt, hogy egy hagyományos középiskola nem veszi fel, száz okból, vagy pedig olyan krízis helyzetben van, ahol életmentésről van szó. Kábítószeres beteg, vagy depressziós, szóval krízisben van.

– *Ha krízisben van, akkor tudtok rajta segíteni?*

– Én nem gondolom, hogy bárkin is tudunk segíteni, azt gondolom, hogy ő magán tud segíteni. Amit mi adhatunk, az egyfajta védettség, kezet, egy lehetőség, amivel ő élhet.

– *Ha jól értem, akkor annak a gyereknek, aki krízisben jön ide, nagyobb az esélye, hogy felveszíték, mint annak, aki nincs krízisben, de esetleg jobb képességű.*

– Igen.

– *Hogyan épül fel a képzés?*

– Nincsenek évfolyamok, nincsenek osztályok, egyénre szabott programok vannak. 40 fős a nappali tagozat, és mindenki vel megpróbálunk minden tantárgyból egyénre szabottan dolgozni. Maximum három évig lehet ide járni, de az, hogy ki mennyi ideig jár ide, abszolút az egyéntől függ. Aki egy év alatt le tud érettségizni, azt is megteheti. Egyébként ez egy rendes középiskola.

– *Ugyanolyan érettségit adtok, mint az összes többi középiskola?*

– Igen.

– *És azt mondod, hogy minden gyerekkel, mind a 40 gyerekkel, egyénileg tudtok foglalkozni?*

– Ezt nem csak a tanulás szempontjából kell érteni, nem ez a legfontosabb része a munkánknak.

– *Azért valamilyen konkrét tanterv mégiscsak létezik, nem?*

– Persze. Fél kilenctől háromig tart az iskola, van vizsgaidőszak, vannak órák, műhelyórák, de előfordul, hogy egy csoport egy főből, öt, tíz vagy tizenkét főből áll. Ez teljesen az adott gyerektől függ.

– *Ezt minden évben körülbelül látjátok előre?*

– Egy évre előre nem lehet látni. Az órarend három havonta változik, és vannak olyan időszakok, amikor teljesen egyéni órarend működik. Tehát a vizsgaidőszak környékén, amikor az órák konzultatív jellegűek, akkor egyéni az órarend, a műhelymunka időszakban pedig csoport órarend érvényes.

– *Vannak-e olyan standard tárgyak, amelyeket megköveteltek, pl. történelem, irodalom?*

– Mi nem gondoljuk azt, hogy minden középiskolai diáknak mindenhez egyformán jól kell értenie. Azt tartjuk fontosnak, hogy megtaláljuk azt, amiben egy gyerek érdekelt, amihez ért, és akkor abban nagyon erősen megtámogatjuk. A többi tárgyból pedig olyan szintre hozzuk, hogy le tudja tenni az érettségit, másrészt olyan alapinformációt adunk, amit mi

szükségesnek tartunk egy középiskolás számára. Ez persze nagyon szubjektív álláspont. Persze mindenhol az, csak nem mindenhol mondják ki. Minden tantárgyból csoportokat állítunk össze, ez azt jelenti, hogy pl. matematikából két tanárral nyolc csoport működik, és ez a nyolc csoport nyolcféle matematikát tanul. Mert a legjobb matematikus csoport már rég nem középiskolai tananyagot tanul, de van olyan, aki általános iskolás szintnél tart.

– *De azért elviszitek őket is az érettségiig?*

– Igen. Az érettségi ugyanúgy működik, itt is, mint minden iskolában.

– *Hányszoros a túljelentkezés?*

– 10-15-szörös.

– *Ez fantasztikus. Ez a szám arról árulkodik, hogy még legalább 3-4 hasonló szemléletű iskolára lenne szükség Budapesten. Nem tudnátok több gyereket felvenni?*

– Nem, azt nem lehet. Ezzel a módszerrel, ezzel a gondolkodásmóddal a negyven éppen akkora létszám, amekkorát elbírnunk. Már ez is egy feltornázott létszám, a harmincat tartanánk ideálisnak. Ha magas a csoportlétszám, akkor éppen az vész el, az a személyesség, családias légkör, ami a lényegét jelenti.

– *Miről szólnak a stábülések?*

– Megbeszéljük az iskola dolgait, ezt közügyeknek hívjuk, és végigbeszéljük minden gyerek ügyét, s ennek kapcsán nagyon sokat beszélünk saját örömeinkről, gondjainkról.

– *Külsősök is részt vesznek a stábüléseken?*

– Ha külön igény van rá, vagy ha úgy gondolja a stáb, hogy ez szükséges, akkor igen. Egyébként a stábüléseken van egy olyan ember, akinek konzultációs feladata van. Csak a stábüléseken vesz részt, és a szülői csoporton.

– *Délután mi történik a gyerekekkel?*

– Bármi. Maradhatnak itt, elmehetnek haza.

– *Azzal, aki marad, mi történik? Vannak foglalkozások?*

– Nem, ez spontán alakul. Időnként itt maradnak, és leülnek tanulni. Ez a legjobb. Nagyon sokan maradnak itt csak beszélgetni, játszani, olvasni, feladatot megoldani.

– *Ha van egy gyereked, párod, akkor kijelöltök időpontokat, amikor találkoztok?*

– A párok egyrészt úgy működnek, hogy az órarendbe bekalkuláltuk az „egyénizés” nevű órákat, ez pénteken az utolsó két óra. Olyankor minden stábtag „egyénizik”, és ez azt jelenti, hogy a gyerekek itt vannak, beosztják egymás között, hogy hogy jönnek sorban, és minden párral csinálunk egy beszélgetést.

– *Adtok házi feladatot?*

– Igen, és ezt vagy itt csinálják meg, vagy otthon. Gyakorlatilag egy órán nagyon sok minden történik, hiszen ezek nem előadások, gondolom ezt sejtéd. Ezek olyan értelemben aktív órák, hogy mindig minden gyerek beszél. Olyan nincs, hogy egy óra úgy telik el, hogy a tanár előad, és ők csak ülnek. Itt nem történhet meg, hogy valaki hetekig részt vesz az órá-

kon, és nem szólal meg, elsumákolja az egészet. Mert napról napra történik valami, olvasni kell, gondolkodni kell, feladatot kell megoldani, ezeknek nagy részét az órákon, de persze vannak ezen kívül is feladatok.

– *Hány teremben tanítotok?*

– Kevesebb termünk van, mint amennyi csoport, viszont itt az előtér, ahová kerek asztalokat tettünk. Délelőtt minden asztalnál tartunk órát.

– *Nem zavarják egymást a párhuzamos csoportok?*

– Nem.

– *Hogyan alakítjátok ki a terembelsőket?*

– Asztalok, székek vannak mindenhol, és ezeket mindenki úgy rendezi el, ahogy akarja. Lehet az asztalnál is ülni, vagy külön, ez persze tanár-függő. Attól függ, hogy ki tart órát, és neki hogy kellemesebb. Lehet, hogy egy 10 fős matekórán kettesével dolgoznak, vagy egyedül, mindenki más feladaton, és akkor külön külön asztalnál ülnek, de akár járkálhatnak is. Vagy körbe ülnek, és együtt dolgoznak.

– *Mi okoz komoly nehézséget a gyerekeknek ebben az iskolában?*

– Elviselni az egyénre szabottságot. Ez iszonyatosan nehéz. Fantasztikusan jól hangzik, pedig iszonyatosan nehéz dolog, pontosan azért, mert az egyénre szabottság mindenben megnyívánul. Nemcsak a tananyagban, hanem a bánásmódban, elvárásokban is, és a gyerekek nehéz azt megérteniük, hogy az egyiknek lehet valamit, a másiknak viszont nem. Ezt folyamatosan meg kell beszélni velük. El kell mondani, miért kell az egyiknek 10 matematika példát megoldania, még a másiknak csak ötöt. Miért jöhet valaki a szabályaink ellenére mégis később, és miért kell egy másikkal állandóan szerződéseket kötnünk, hogy pontosan jöjjön be. Mindenkit másra kell megtanítani.

– *Ez sok konfliktusos helyzetet okozhat, gondolom. Vannak-e olyan tárgyak, amelyeket nehéznek találnak a gyerekek?*

– Ez megint személyre szabott, hogy kinek mi nehéz. Az biztos, hogy átlagban az olvasással, írással, számolással gyökeres problémák jelentkeztek. Sokan nem tudnak írni, olvasni rendesen.

– *Három év alatt meg tudjátok tanítani az írni-olvasni alig tudókat úgy, hogy le tudjanak érettségizni. Mi ennek a titka?*

– A kapcsolatunk, de hát ez hülyén hangzik.

– *Olyan erősen motiváljátok őket?*

– Nem azért lesz egy gyerek motivált, mert az érettségit le kell tennie, és nem is attól, mert én jó fej vagyok, és én is tudok írni, olvasni. Hanem azt a motivációt próbáljuk náluk elérni, hogy önmagukban bízzanak, hogy maguk számára fontos legyen a tudás, azt érezzék, hogy érdemes olvasni. Belül alakuljon ki az a gondolat, vagy hit, vagy nem tudom micsoda, hogy enélkül az életben egy sor dolgot nem tudnak megcsinálni. A közértbe nem tudnak lemenni bevásárolni, ha könnyedén átveri őket a pénztáros.

– *Mit gondolsz, milyen képességű gyerekek azok, akik idejönnek?*

– Persze, elfogult vagyok, de azt hiszem, nagyon intelligens gyerekek. Minden emberben lehet intelligenciát találni, csak tényleg meg kell találni. Úgy gondolom, hogy amikor sikerül meglelni azt a pontot, ahol érdekeltté tudunk tenni egy gyereket, akkor kinyílik, és lehet vele szár-

nyalni. De ehhez borzasztó sok türelem kell. Előfordult, hogy valaki kilenc hónapig egyszerűen nem szólalt meg. Csak ült itt, és nem szólt egy szót sem. Akkor abban kellett hinnünk, hogy nem szabad nagyon piszkálgatni, itt fog ülni, és egyszer majd csak megszólal. És tényleg, a következő évben megszólalt, és kiderült, hogy fantasztikusan tud szárnyalni, félelemetes agya van, és borzasztóan tud tanulni. Azért maradt ki, mert egyszerűen annyira únta az órákat, az egész iskolát, hogy ült hátul egy sarokban némán, és kapta a rossz jegyeket, majd megbukott.

– *Itt mekkora a lemorzsolódás?*

– 25%-kal számoltunk előre, de a két év alatt egy ember ment csak el.

– *Fantasztikus.*

– Annyira jól érzik itt magukat a gyerekek, hogy nem akarnak elmenni. Aki idekerül, az tényleg tudja, hogy ez az utolsó esélye.

– *És nektek is jó itt lenni?*

– Nagyon. Különben már rég nem működne az iskola. Ez egy olyan munkahely ahová jó bejönni.

– *Említetted a szülői csoportot. Mit csináltok a szülői csoporton?*

– Semmit. Úgy semmit, hogy ez egy segítő csoport, szeánsznak hívjuk, nem tudom miért, de ez lett a neve. Kéthetenként másfél óra, egészen keményen másfél óra. Minden szülő minden alkalommal kap egy levelet, amiben erre a találkozóra hívjuk, ahol a szülők, gyerekek és tanárok vesznek részt. Az a célunk, hogy személyes problémáikról beszéljünk. Aki akar, jön. Ilyenkor nevelési problémák kerülnek szóba, egy gyerek ürügyén szülői problémák is, és akkor ezekről beszélgetünk elsősorban. Mi is résztvevők vagyunk ott, meg a diákok is. Nagyon jó látni, ahogyan elkezelgetik a szülőket, az gyönyörű.

– *A szülők fizetnek a beiratkozáskor?*

– Az iskola tandíjmentes, de ennél nagyobb támogatást jelent, hogy nem kerül pénzbe olyan értelemben sem, ahogy bújtatottan pénzbe kerül egy állami iskola: sok könyvet kell venni, stb. Itt mindent megkapnak. Könyvet, ceruzát, füzetet, stb.

– *Mi történik ezekkel a gyerekekkel, amikor innen kikerülnek?*

– Ugyanaz, ami egy átlag középiskola után, de azzal a különbséggel, hogy ők rosszabb állapotból jöttek. Én azt tapasztaltam a négy érettségi után, hogy abba a rossz pszichés vagy fizikai állapotba, amiből érkeztek, senki nem esett vissza. Néhányan felvételiznek az egyetemre, van, aki még egy évet rászán a felvételre való készülésre, néhányan elmennek dolgozni. Végül is ez nem egy versenyiskola.

– *Itt megszerették egymást, összebarátkoztak, kialakult közöttük egy szorosabb kapcsolat, és akkor egyszerre mindez véget ér. Nem követitek tovább az életüket?*

– Nem kell, mert mi nem abban utazunk. A leválás hirtelen történik meg, mindenféle értelemben. Akkor engedünk el valakit érettségizni, ha azt látjuk, hogy önálló életvitelre képes. Tudja, mire képes, tudja, mit fog csinálni, és ezeket a lépéseket meg is tudja tenni. Az utolsó félévben arról beszélünk, hogy ha elmennek, mit fognak utána csinálni, a kapcsolatokat megpróbáljuk lezárni. Ez természetesen nem azt jelenti, hogy

végleg lezárjuk, nyilván a kapcsolat mélységéből adódóan mindenkiről tudjuk majd, hogy mi történik vele. A végzősök közül többen még bejárnak, meg eljönnek a klubba, benéznek, találkozunk. Olykor kialakul egy iskolán kívüli, egész életre szóló barátság.

– *Nem vágjátok el a szálakat. Mit jelent a klub?*

– A klub gyakorlatilag az első év második feléve óta működik. Nap mint nap estek be gyerekek és szülők azzal, hogy baj van, a gyereket kirúgták, rosszul érzi magát az iskolában, stb. Akik a nappali tagozaton tanítottunk, ezt nem tudtuk ellátni, mert aki ide bejött, azzal kellett legalább egy órát beszélni. Akkor erre ráépült egy olyan tevékenység, ami mostanra már önálló stábbá, fejlődött. Alkalmaztunk egy főállású embert, aki azzal foglalkozik, hogy minden bejövő emberrel leül beszélni, és megtudja, konkrétan mi a problémája, és azt vagy megpróbálja elintézni, vagy segít az elintézésben, hogy olyan helyre kerüljön, ahol tudnak vele bánni, akár egy iskolai elhelyezést, akár egy másfajta gondozást igényel, vagy pedig a mi rendszerünkben megpróbálja elhelyezni. Erre épült rá a klub.

– *Pszichológus nincsen?*

– Ha adódik valamilyen pszichológiai probléma, amivel kapcsolatban konzultálni akarunk, akkor van. Mindenki tanul, én magam is elvégeztem egy mentálhigiénés képzést, csoportokban veszünk részt, folyamatosan járunk csoportokra, továbbképzésre.

– *Sokféle dologgal találkoztok, narkós, beteg, mindenkivel másképp kell beszélni. Hogyan alakul ki egy olyan stáb, amelyik mindenhez ért?*

– Nem kell mindenkinek mindenhez értenie. Egymást támogatva megtanuljuk, mit hogyan kell tennünk.

– *Három év alatt nem tapasztaltál kimerülést a stábben?*

– De, mindig vannak ilyenek. De végleges nincs, mert ahhoz eléggé karbantartjuk magunkat. Arra figyelünk, hogy ne legyen összeomlás. Még az éves időbeosztásunk is olyan, hogy itt máskor vannak a szünetek. A munka és a szünet periódusok úgy váltakoznak, hogy 10 hét, 2 hét, 8 hét, 2 hét. Szeptembertől decemberig van egy nagyon intenzív négy hónap, ez esős, nyomorúságos, depressziós idő, ezután feltétlenül szünet kell. Mi eleve 1 héttel korábban kezdünk, mint a rendes iskolák, augusztus 20. körül. Akkor jön egy 10 hetes tanítási időszak, és most van egy kéthetes szünet.

– *Végül is ti nemcsak tanítotok, hanem szociális munkát is végeztok, Úgy gondolom, ez kb. háromszor akkora terhet jelent, mint amivel egy normális iskolában egy tanár küszködik.*

– Loholunk a diákok után, annyi az olvasnivaló, készülnivaló. Már az ókorban is tudták, hogy ha valakivel jó a kapcsolatod, akkor mindent lehet neki tanítani. És akkor kell is. Ezt mi nagyon élvezzük, mert óriási szellemi pezsgést jelent.

– *Mit tudtok kezdeni a hivatalos tankönyvekkel?*

– Nem sokat, azért használgatjuk őket, főleg az irodalmi szöveggyűjteményeket, a matek feladatgyűjteményt, és minden kolléga hoz magával könyveket.

– *Ti még nem írtatok könyveket?*

– Nem, még nem, de alakul ez is, főleg a természettudomány szakosok nagyon jók ebben, ők már el is kezdtek írni egy anyagot, amit apránként odaadnak a gyerekeknek. Hallatlan jó dolgokat csinálnak, és ebből, ha úgy tetszik, kialakulóban van egy tankönyv.

– *Akkor, ezek szerint, változik a tanterv évről évre?*

– Nincs olyan, hogy tanterv. Amit tanítunk, az változik.

– *Van valamiféle kapcsolatotok az úgynevezett normál iskolákkal? Mivel ti nem vagytok egy hagyományos értelemben vett normál iskola.*

– Tudják, hogy mi vagyunk, ismernek minket, és most már körülbelül az is világos, hogy miért vagyunk, és nagyon sokan küldenek ide gyerekeket. Egyre többen keresnek meg, és ez nagyon jó.

– *Nincs valami ellenérzés veletek szemben?*

– Gondoltuk, hogy lesz, de nem, nem volt. Vagy legalábbis mi nem tudunk róla. Nem ért minket támadás.

– *Ennyi elfoglaltság mellett van magánéleted is?*

– Persze, akkor nem bírnám csinálni, ha nem lenne magánéletem.